

De opinie

Leefbaar Nederland: een D66-kloon

De winst van Leefbaar Utrecht in november 2000 trok landelijke aandacht. De partij groeide van 9 naar 14 zetels (van de 45). In het kielzog van de overwinningen van Leefbaar Hilversum van Jan Nagel (bijna 35% van de stemmen in 1998) en Leefbaar Utrecht onder leiding van Henk Westbroek nu (28%) maakt bovendien ook Leefbaar Nederland zich op voor een plaats in de politiek. Reden voor een nadere beschouwing: hebben we te maken met een nieuwe partij, of met een kloon van D66?

Toen Leefbaar Utrecht eind 1997 besloot mee te doen aan de raadsverkiezingen hadden Westbroek en de zijnen nauwelijks een verkiezingsprogramma en helemaal geen beginselprogramma. Toch waren de verkiezingen een groot succes. In één klap, met 9 zetels en 20 procent van de stemmen werd ze de grootste partij. Verliezers waren de oude collegepartijen. Bij de jongste raadsverkiezingen was het van hetzelfde laken een pak. Weer verloren de oude collegepartijen PvdA, VVD, Groen-Links en D66. Deze laatste was tot 1998 met 9 zetels de grootste fractie in de raad, en is nu teruggebracht tot één schamel zeteltje.

Die ontwikkeling maakt nieuwsgierig naar de opvattingen van Leefbaar Utrecht. Wat zijn de overeenkomsten en de verschillen met de andere partijen? Bij nader inzien, en dat is heel opvallend, zijn er nauwelijks verschillen met de paarse partijen. Qua programma en opvattingen hebben Leefbaar Utrecht en Leefbaar Nederland vooral leentjebuurt gespeeld bij D66: de gekozen burgemeester,

het districtenstelsel en het verkleinen van de afstand tussen kiezer en gekozene. En vooral, het zich opstellen als een 'beginselloze' partij. Jan Nagel, oprichter van zowel Leefbaar Hilversum als Leefbaar Nederland: *'De oude tegenstelling tussen links en rechts is niet meer van deze tijd, tussen VVD en PvdA bestaan geen ideologische verschillen meer, de politieke strijd zal gaan over oud tegen nieuw.'*

Voor elk wat wils

Bij de oprichting in maart 1999 publiceerde Leefbaar Nederland een 25-puntenprogramma met onder andere: herstel van vertrouwen in de politiek, districtenstelsel, minder ambtenaren, verkiezingen op zondag, een laptop voor elke scholier, nieuwsuitzendingen ook overdag, zelf je belastingbiljet invullen en wapenbezit aanpakken. Maar ook: herbezinning privatisering nutsbedrijven, AOW garanderen, sport op straat weer mogelijk maken en eigen-woningbezit voor alle groepen. Lees je de toelichting, dan valt het op dat het een 'elk-wat-

wils'-programma is. Een soort superpaars. Over de haalbaarheid en de betaalbaarheid ervan wordt niet gesproken. Het moet allemaal sympathiek klinken, zo moet ongeveer de drijfveer van de opstellers zijn geweest.

Toch is het programma serieus bedoeld, want in de inleiding schrijven de oprichters van Leefbaar Nederland: *'Wij willen geen splinterpartij zijn, maar een volkspartij die zich niet in de oude indeling van links en rechts laat plaatsen. Wij willen beoordeeld worden op grond van onze programmapunten.'*

Net zo grijs als Paars

Er zijn meer opvallende gelijkenissen tussen Leefbaar Nederland en D66, dan het pleidooi voor zaken als de gekozen burgemeester, het districtenstelsel en bestuur dichterbij de burger. Beide partijen hebben geen beginselprogramma, want dat is niet meer van deze tijd, en men afficheert zich nadrukkelijk als niet links en niet rechts. Een andere overeenkomst is de overweldigende belangstelling van de media. Werd D66 in 1966

Een nieuwe opzet om de interne discussie via Spanning aan te zwengelen. Geen stelling, maar een complete analyse met het verzoek om reacties. Als eerste voormalig SP-fractievoorzitter in Utrecht Bob Ruers over Leefbaar Nederland. Volgens Ruers is die partij een variant op Paars en moet ze net zo bestreden worden als 'echt' Paars. Zie je dat anders? Stuur voor 8 februari een kernachtige reactie op onderstaand artikel naar de redactie van Spanning.

vooral door de schrijvende pers op een voetstuk gezet, nu zijn het ook de radio- en televisiejournalisten die weglopen met de 'leefbaren'. Die rol van de media mag zeker niet onderschat worden. Het staat voor mij vast dat de enorme vrije publiciteit Leefbaar Utrecht groot heeft gemaakt.

Het uitgangspunt 'niet links en niet rechts' biedt kennelijk ruimte voor partijen als Leefbaar Utrecht en Leefbaar Nederland nu PvdA en VVD ideologisch nauwelijks meer verschillen. Maar als wij de Leefbaren op de keper beschouwen, zijn ze ideologisch en politiek net zo grijs als de paarse partijen waartegen men te hoop loopt. Leefbaar Nederland is geen alternatief voor Paars, het is er slechts een variant op. Dat betekent overigens niet dat Leefbaar Nederland kansloos is bij de verkiezingen. Zeker niet, want de afkeer van 'de politiek' is vooral dankzij Paars wijd verspreid. Dat opent mogelijkheden voor andere partijen, ook als ze in dezelfde politieke vijver vissen. Met brede steun van de media is het kennelijk mogelijk om, met dezelfde inhoud, nieuwe partijen te lanceren en in het zadel te krijgen.

De vorm van Leefbaar Nederland is anders, maar de inhoud is ons bekend, namelijk paars. En zoals we Paars benaderen en aanpakken, zo moeten we dat ook doen bij Leefbaar Nederland en alle lokale's die zich daaraan vastklampen. ●